

AZ ERDÉLYI MAGYARSÁG POLITIKAI MÓDSZEREI

Irtta: OLAJOS DOMOKOS

Nemrégén a fellegvári halálszikláról irtam egy cikket az ujságba. Egy pár évvel ezelőtt, amikor a frontokon igen-igen olcsó volt a drága emberi élet, Kolozsváron megmozdult a sziklaóriás és házakat és emberéleteket gázolt agyon. Most ismét acsarkodik. Kimentem a fellegvári-utra, megnézni a veszedelmes sziklaóriást és impressziókat gyűjteni. A tavaszi napfényben megszeldülten nyujtózkodott, de a veszedelmes repedések indokolttá tették a fellegvári lakók rémlátásait.

Három évvel ezelőtt is a tavaszi nap ilyen barátságosan és jóságos melegséggel biborozta be a sziklatömböket és mégis indult a szikla halálos utra. Most sem lehet semmi jót várni tőle.

És ime: két szomszéd ott, ahol ma veszedelmes lakni – lár-másan veszekedett. Valami új kerítés miatt pattogott a perpatvar. Valami önkényes határkijavítás miatt. Már-már ököltre mentek, amikor a halálszikláról kezdtem velük beszélni.

Felfigyeltek. A lármát szégyenlősen abbahagyták és ijedős arccal, rémlátó képpel, egymást felváltva, egymás szavába vágva beszéltek arról a nagy-nagy halálos veszedelemről, amely a fejük felett lebeg. Az előbbi határincidenst elfelejtették, a közös nagy veszély setét fátuma közelebb hozta őket és megbékélve kértek, hogy irjam meg az ujságba, hogy életüket, házukat fenyegeti a haragos szikla, amely három évvel ezelőtt is... és így tovább.

A politikában is így vagyunk. Román és magyar egymásra acsarkodik. Sovén és nacionalista tajtékkal szidják egymást. Évszázadok óta Erdély sziklabércei közt együtt laktak. Voltak addig is kisebb-nagyobb bajok. Az erősebb mindig igyekezett elnyomni a gyöngét. Bár duzzogva, de mégis megtértek együtt. És egyszer jött a nagy háboru, a nagy sziklaomlás. Ágyuk, gépfegyverek és golyók zápora. És házak rombadöltek és ezerszámra heverték az elgázolt halottak. Román és magyar megbékélve, véresen, a halál vitustáncában kimerülten, örökre elhallgatott s a hollók és férges martaléka lett.

És a nagy tragédia nagy tanulságai mégis elsikkadtak. A gyengéből erősebb lett és a háborura uszító sovinizmus ismét baka-fántoskodik, ismét a harag gyilokját lopja a szivekbe és a nagy veszedelemről, amely egész Európa fölött ismét tornyosodik, – már mindenki megfélemedezett.

A háboru a népek szabadságáért viharzott és a reakció évszázadokon át felépített kínai falát csak meggyengítette, de nem döntötte le. A kínai fal mögött a reakció most készülődik utolsó rohamra, Most van a vihar előtti nagy szélcsönd, de mélyről, mintha mágneses mezők vonaglanának, félelmetes morajlás hallszik. Csak azok hallják, akiknek éles a füle. A demokrácia kontinentális erői is feszítik az

európai politikai élet atmoszféráját. A nagy világonkonvulzió jelenkori fázisa csak az első állomáson van túl és jönni fog a második, esetleg a harmadik fázis, a világtörténelem még meg nem irt korszaka.

De itt egy pillanatra átadom a szót a nagy francia vátesznek, Romain Rollandnak, aki Barbusse kollégájának nemrég a következőket írta: „...azok a konvulziók, amelyek jelenleg rángatják a világot, kezdetei csupán egy az emberiség hitében beállott hosszú válságnak, a felfordulások egy korszakának, amelyben a népekre sokkal súlyosabb rohamok várnak azoknál, amelyeken keresztülment.”

A gondolatom léghajója kissé magasra szállt, kontinentális politikai perspektivákat akart gyöngye ecsettel megfesteni; Romain Rolland, Barbusse súlyos neveit dobjak ki léghajónk csolnakjából és sok-sok oxigént engedjünk ki a ballonból, hogy szálljunk mélyen alá és nézzünk szét a saját kicsinyes politikai életünk atmoszférájában. Bratianu, liberális kormány, Magyar Szövetség, Jósika báró, erőszakos választás, kicsinyes politikai perpatvar vagy ahogyan az a nyelvtörő görög szó mondja: batrachomyomachia.

Bizony békaegérharc, amit mi halálos komolysággal csinálunk. Még egy pár hónappal ezelőtt passzív-rezisztáltunk és ma már nyakig benne vagyunk a politikában. Szavazunk és választunk, renegátokat kiáltunk ki és kezdjük észrevenni, hogy a kormány úgy játszik velünk, mint macska az egérrel. Egy kicsit kezdők, egy kicsit naivak vagyunk, kinos baklövéseket követünk el, kipkedünk és kapkodunk és sokat hangoztatott kultúrfölényünkkel és magasabb politikai iskolázottságunkkal nem tudunk az új politikai tereumon egyetlen biztos lépést tenni. A múlt politikai doktrinánk kemény lovagi páncélja a román politikai élet porondján nehézkes, kevés mozgási szabadságot biztosít és könnyebb harci eszközökre van szükségünk, több raffinement kell ide és célravezetőbb politikai morál.

A Magyar Szövetség összetételével sohasem voltam megelégedve. Nemcsak azért, mert reakciós elemek voltak és vannak benne túlsúlyban, hanem azért is, mert ténykedései egy vidéki kaszinó szegényes koncepciójának a bélyegét viselik magán. Mentalitása nemhogy Nyugat-európai horizontokra emelkedett volna, hanem még a román politikai élet balkánizmusát sem volt képes megközelíteni és csak baklövéseket dadogott ki magából.

Az európai világeszmeáramlatok előtte terra incognita volt, amelyből olvasni nem tudott, de még a román politikai életben sem találta meg a helyes orientációt és legnagyobb politikai sikertelensége, hogy reakciós összetétele dacára nem volt képes még a Bratianu-kormánytól sem bizonyos, morális eszközökkel kivívott sikereket elérni.

Ezzel szemben a választások alkalmából egy olyan határozatot hozott, melyet 48 órán belül vissza kellett szivnia és egy póthatározattal akart enyhíteni a dolgon, de ez sem volt különb a réginél és a magyarság bizony nem vette komolyan...

Mindezt letetőzte a renegátokat termelő manifesztáció, amely egy magas politikai erkölcsi testület legelemibb attribútumait mel-

lőzte és a szövetséget, illetve a méhéből született választási intéző bizottságot valóban a vidéki kaszinók szokványos nivójára sülyesztette. Jósika báró tragikuma, hogy a román politikai életben még semmi eredményt nem ért el számunkra, sőt... és ugyanakkor mint magas erkölcsi fórum megbélyegzett magyar embereket, renegátokká kiáltott ki más mentalitású politikusokat, amit megtehet egy politikai pártlap, de sohasem a Magyar Szövetség...

És itt tornyosodik ki a szükségessége annak, hogy a hivatalos romániai magyar politikai életnek új orientációkat kell keresnie; abból a szűk látókörből, amelyben sok jóakaratot, még több politikai baklövést és semmi pozitív eredményt nem tudott felmutatni, ki kell emelkednie és egy magasabb ivelésű, távolabbralátó, európai perspektívájú látókört kell keresnie, amely talán nem elégíti ki az utca morálját, de az itt élő magyarság messzemenő érdekeit több eredménnyel szolgálja és ugyanakkor jobb védelmi művekkel támasztja alá az egyetemes magyarság egzisztenciális érdekeit is.

Új politikai szempontok, merészebb koncepciók, több és mozgékonyabb aktivitás és új emberek kellene az élre...

Az európai reakció fellegvárán tágas repedések meredeznek, melyről, a dolgozó milliók százezrei morajlanak és ismét megindulnak a halálsziklák, amely felett a reakció fellegvéra évszázadok óta uralkodott és most végső, halálos kirohanásra készül...

Magyarok és románok ne egymásra acsarkodjunk; az erősebb ostora embertelenül ne suhogjon; nézzünk a házunk és életünk felett lebegő halálsziklákra és fogjuk meg egymásnak a kezét, mert a nagy leszámolásnál mi úgyis csak statiszták leszünk. A nagy igazságtévést mások csinálják meg.